

УДК 37.018.43:37.091.3:34:378

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-221-553-557

ПУГАЧ Віталіна –

доктор педагогічних наук,

доцент, доцент кафедри правознавства

і гуманітарних дисциплін Вінницького

навчально-наукового інституту економіки

Західноукраїнського національного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1653-7473>

e-mail: pugach.vitalina@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАВОЗНАВЦІВ

У статті обґрунтовано актуальність інноваційних моделей дистанційного навчання як ресурсу формування професійної компетентності майбутніх правознавців в умовах цифровізації правової сфери та суспільних викликів. Окреслено ключові компоненти професійної компетентності юриста (нормативно-правова, аналітична, комунікативна, етична, цифрова та практико-прикладна) і показано, що їх розвиток у дистанційному форматі потребує практикоорієнтованих дидактичних рішень. Розкрито потенціал кейс-методу, проблемно-орієнтованого навчання, симуляцій (віртуальні судові дебати, моделювання консультації клієнта), інтерактивних платформ, змішаних моделей, мікронавчання та системи формувального оцінювання (рубрики, портфоліо, проєктні завдання) для забезпечення якості підготовки. Наголошено на значенні академічної доброчесності, зворотного зв'язку та цифрової грамотності як умов результативності дистанційної юридичної освіти. Запропоновано напрями подальшого вдосконалення методичного забезпечення й критеріїв оцінювання сформованості професійної компетентності правознавців у дистанційному середовищі. Зазначено, що запровадження інноваційних дистанційних моделей є доцільним напрямом модернізації юридичної освіти, що підвищує конкурентоспроможність випускників і відповідає сучасним потребам правничої практики.

Узагальнено підходи до організації онлайн/змішаного навчання, що поєднують теоретичну підготовку з практикоорієнтованими форматами (кейс-метод, симуляції судових процедур, проєктні завдання, робота з електронними правовими ресурсами). Показано, що ефективність дистанційної підготовки забезпечується методично продуманим дизайном курсів, системним зворотним зв'язком і компетентісно зорієнтованим оцінюванням результатів навчання. Зроблено висновок про доцільність запровадження інноваційних дистанційних моделей як інструменту модернізації юридичної освіти та підвищення конкурентоспроможності випускників.

Ключові слова: дистанційне навчання, інноваційні моделі, професійна компетентність, правознавці, юридична освіта, кейс-метод, симуляційне навчання, змішане навчання, формувальне оцінювання, цифрова грамотність, академічна доброчесність.

PUHACH Vitalina –

Doctor of Sc. (Pedagogical), Associated Professor,

Associated Professor of the Chair Law and Humanities

Vinnitsia Educational and Scientific Institute of Economics

Western Ukrainian National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1653-7473>

e-mail: pugach.vitalina@gmail.com

INNOVATIVE MODELS OF DISTANCE LEARNING IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF LEGAL SPECIALISTS

The article substantiates the relevance of innovative distance learning models as a resource for developing the professional competence of future legal specialists under the conditions of digitalization of the legal sphere and contemporary societal challenges. The key components of a lawyer's professional competence (regulatory and legal, analytical, communicative, ethical, digital, and practical-applied) are outlined, and it is shown that their development in a distance format requires practice-oriented didactic solutions. The potential of the case method, problem-based learning, simulations (virtual court debates, client consultation modeling), interactive platforms, blended learning models, microlearning, and formative assessment systems (rubrics, portfolios, project-based tasks) for ensuring training quality is revealed. Emphasis is placed on the importance of academic integrity, feedback, and digital literacy as essential conditions for the effectiveness of distance legal education. Directions for further improvement of methodological support and criteria for assessing the level of professional competence formation of legal specialists in a distance environment are proposed. It is noted that the implementation of innovative distance learning models is a relevant direction for modernizing legal education, enhancing graduates' competitiveness and meeting the current needs of legal practice.

The approaches to organizing online/blended learning are generalized, combining theoretical preparation with practice-oriented formats (case-based learning, simulations of court procedures, project tasks, and work with electronic legal resources). It is demonstrated that the effectiveness of distance professional training is ensured by a methodically well-designed course structure, systematic feedback, and competence-oriented assessment of learning outcomes. The conclusion is made regarding the expediency of implementing innovative distance learning models as an instrument for modernizing legal education and increasing graduates' competitiveness.

Key words: distance learning, innovative models, professional competence, legal specialists, legal education, case method, simulation-based learning, blended learning, formative assessment, digital literacy, academic integrity.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасні виклики (воєнний стан, міграційні процеси, безпекові ризики, нестабільність освітньої інфраструктури) змушують заклади вищої освіти забезпечувати безперервність і якість підготовки юристів у дистанційному або

змішаному форматі. Водночас правнича освіта (О. Наливайко, О. Калістова, Д. Поляков, В. Олійник, Є. Підлісний) є практикоорієнтованою: вона потребує розвитку не лише теоретичних знань, а й професійних умінь (юридичного аналізу, аргументації, підготовки процесуальних документів,

етичного прийняття рішень, комунікації з клієнтом), що в дистанційних умовах вимагає нових дидактичних рішень і перевірених інструментів оцінювання [1–3].

Крім того, цифровізація правової сфери (електронне судочинство, онлайн-консультації, цифрові реєстри, дистанційні процедури) підвищує запит на випускника, який володіє цифровими та комунікативними компетентностями, уміє працювати з кейсами, доказами й нормативною базою в онлайн-середовищі та дотримується стандартів академічної доброчесності. Саме тому дослідження й упровадження інноваційних моделей дистанційного навчання (кейс-метод, віртуальні «moor court», симуляції юридичних консультацій, навчальні платформи з інтерактивними сценаріями, мікронавчання, супервізійні/наставницькі формати) є необхідним для підвищення ефективності формування професійної компетентності правознавців і наближення правничої освіти до реальних вимог професії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз науково-педагогічної літератури підтверджує, що існує значний обсяг досліджень на міждисциплінарному рівні щодо проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання. Науковці зарубіжних країн, наприклад С. Греєм, С. Моебс, Д. Пейнтер, Р. Сченк та ін., велике значення приділяють впровадженню концепції змішаного навчання в освітній процес закладів освіти різних рівнів.

Серед українських дослідників можна виділити Є. Жернову, О. Кривоноса, О. Спіріна, К. Осадчу, Л. Карташову, М. Нікітіна, Ю. Триуса, Г. Чердніченко, Л. Шапран та ін.

Аналіз досліджень з проблеми підвищення якості підготовки майбутніх правознавців у вузі (В. Андрейцев, В. Бігун, В. Васильєв, В. Журавський, В. Зудін, В. Комаров, Н. Новикова, М. Орзи та ін.) свідчить про необхідність сучасного оновленого наукового підходу до організації освітнього процесу, вибору більш досконалих і пошуку нових форм і методів навчальної роботи.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та визначити ефективність інноваційних моделей дистанційного навчання у формуванні професійної компетентності майбутніх правознавців, а також окреслити педагогічні умови й методичні засоби їх результативного впровадження в освітній процес закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Інноваційні моделі дистанційного навчання в сучасних умовах виступають не лише вимушеною організаційною формою, а й стратегічним ресурсом формування професійної компетентності майбутніх правознавців. *Цифровізація правової сфери* змінює зміст і характер юридичної діяльності: зростає роль електронного документообігу, онлайн-комунікації з клієнтами та установами, використання цифрових реєстрів і правових баз, що потребує від здобувачів стійких цифрових і комунікативних навичок поряд із ґрунтовними правничими знаннями. Водночас суспільні виклики (кризові ситуації, воєнний стан, мобільність населення, ризики переривання навчання) актуалізують потребу у гнучких, практикоорієнтованих та технологічно підтриманих освітніх моделях, здатних забезпечити безперервність підготовки й якісне засвоєння професійних ролей [1, 3].

Саме інноваційні моделі дистанційного навчання (змішане навчання, модульно-компетентнісні курси, кейс- і симуляційне навчання, віртуальні судові дебати, цифрові клініки) створюють умови для інтеграції теорії з практикою, розвитку soft skills (переговори, аргументація, медіація), формування правової культури та професійної етики, а також для системного оцінювання результатів навчання через цифрові інструменти й портфоліо компетентностей. Згідно того, звернення до інноваційних дистанційних моделей є обґрунтованим шляхом модернізації підготовки правознавців відповідно до вимог цифрового суспільства та актуальних соціальних трансформацій (табл. 1).

Таблиця 1

Інноваційні моделі дистанційного навчання у формуванні професійної компетентності майбутніх правознавців

Інноваційна модель дистанційного навчання	Коротка характеристика	Які компетентності правознавця формує	Ключові інструменти/форми роботи	Як оцінювати результат
1	2	3	4	5
Змішане навчання (Blended learning)	Поєднання онлайн-теорії та очної/синхронної практики	професійно-теоретична, практична, самоменеджмент	відеолекції, вебінари, семінари, практикуми	тести + кейс/задача + залік практичних умінь
Flipped classroom (перевернутий клас)	Теорія – самостійно до заняття, під час зустрічі – практика	аналітична, аргументаційна, комунікативна	мікролекції, конспект-карти, практичні розбори	усний захист позиції, рубрики оцінювання дискусії
Компетентнісно-модульне навчання (CBE)	Освоєння модулів до рівня компетентності; темп індивідуальний	професійні hard skills, відповідальність, автономність	модулі, чек-листи компетентностей, е-курс	майстерність за критеріями (rubrics), демонстрація навичок
Кейс-метод у цифровому середовищі	Аналіз реальних/наближених юридичних ситуацій	правозастосування, критичне мислення, етика	кейс-пакети, форуми, колективні рішення	письмовий меморандум/висновок, оцінка логіки аргументації

Проблемно-орієнтоване навчання (PBL)	Навчання через розв'язання проблеми з відкритим рішенням	дослідницьк, стратегічна, командна	проблемні задачі, спринти, міні-дослідження	звіт + презентація рішення + само/взаємооцінювання
Проектне навчання (Project-based learning)	Створення юридичного продукту (проект)	прикладна, цифрова, управлінська	юридичні документи, політики, інструкції, дорожні карти	портфоліо проекту, експертна оцінка продукту
Віртуальна юридична клініка (Legal clinic online)	Консультації/супровід кейсів під супервізією	професійна етика, консультування, відповідальність	онлайн-прийом, аналіз запитів, шаблони документів	супервізійні висновки, якість консультації/документів
Симуляційне навчання (moot court / рольові процеси онлайн)	Моделювання судового/медіаційного процесу	риторика, доказування, процесуальна грамотність	відеозасідання, ролі, сценарії, таймінг	рубрики виступу, якість доказової бази, процесуальні помилки
Мікронавчання (Microlearning)	Короткі модулі 5–10 хв для «точкового» освоєння	швидке застосування норм, цифрова грамотність	флеш-карти, мінітести, чек-листи	часті короткі тести, контроль «до/після»
Адаптивне навчання (Adaptive learning)	Персоналізація траєкторії під рівень здобувача	індивідуальна траєкторія, самоконтроль	адаптивні тести, рекомендаційні маршрути	прогрес-дашборди, приріст результату, mastery-score
Синхронне онлайн-навчання (вебінарна модель)	Регулярні «живі» заняття в онлайн-форматі	комунікація, командність, професійна взаємодія	вебінари, кімнати для груп, дебати	активність + короткі контрольні + участь у дебатах
Асинхронна модель (LMS-based)	Навчання у власному темпі через LMS	самоорганізація, відповідальність, знання	LMS-курс, форуми, дедлайни, тести	тести + письмові роботи + аналітика виконання
Модель цифрового портфоліо (e-Portfolio)	Накопичення доказів компетентностей протягом навчання	рефлексія, професійна ідентичність, практичність	портфоліо документів, кейси, сертифікати	рубрика портфоліо, захист, відповідність профстандартам
Гейміфікація та навчальні квести	Мотивація через сценарії, бали, рівні	мотивація, уважність, командність	квести, бейджі, рейтинги, місії	досягнення цілей місії + контрольні завдання
Навчання на основі відкритих цифрових правових ресурсів (OER/MOOC)	Інтеграція курсів/матеріалів з відкритих платформ	самоосвіта, цифрова грамотність, системність	MOOC, відкриті лекції, правові бази	сертифікати + контрольна робота з інтеграцією знань

Сучасні інноваційні моделі дистанційного навчання (табл. 1) створюють цілісну систему формування професійної компетентності майбутніх правознавців, поєднуючи гнучкість онлайн-освіти з практикоорієнтованим відпрацюванням навичок, розвитком критичного мислення, етичної відповідальності та готовності діяти в умовах цифровізації й суспільних викликів [1, 3].

Змішане навчання (blended) поєднує дистанційні модулі (лекції, тести, робота з правовими базами) із синхронними зустрічами для відпрацювання практики: розбору справ, консультацій, моделювання процесів. Такий формат допомагає тримати баланс між гнучкістю онлайн і «живою» тренувальною взаємодією.

Перевернутий клас (flipped classroom) переносить засвоєння теорії у самостійну роботу, а час заняття використовує для активності: аналізу кейсів, дискусій, аргументації позицій, підготовки процесуальних документів, що підсилює практикоорієнтованість і вчить застосовувати норми права в конкретних ситуаціях.

Компетентнісно-модульна модель (CBE) будується навколо чітко визначених результатів навчання: студент переходить до наступного модуля після демонстрації конкретної компетентності (наприклад, складання договору, правового висновку, процесуального документа). Акцент робиться на вимірюваних умінь і доказах професійної готовності.

Онлайн-кейс-метод організовує навчання через розгляд реальних або наближених до реальності ситуацій: фактів справи, доказів, позицій сторін і правових наслідків. Студенти тренують юридичне мислення, навички кваліфікації, логіку аргументації та прийняття рішень.

Проблемно-орієнтоване навчання (PBL) пропонує «відкриті» проблеми без готового алгоритму, які потребують пошуку інформації, порівняння норм, аналізу ризиків і обґрунтування позиції, що розвиває самостійність, критичне мислення й уміння працювати з невизначеністю.

Проектне навчання передбачає створення завершеного юридичного продукту: політики, регламенту, пакета документів, інструкції для установи чи громади. Командна робота в онлайні формує професійну комунікацію, планування, відповідальність і здатність доводити результат до «готового рішення».

Віртуальна юридична клініка відтворює практику консультування та супроводу кейсів у дистанційному форматі з обов'язковою супервізією викладача/практика. Вона розвиває етичну компетентність, навички інтерв'ювання клієнта, аналізу ситуації та підготовки рекомендацій.

Симуляції та moot court моделюють судові засідання, переговори, медіацію чи інші професійні ролі з регламентом і критеріями оцінювання. У цьому форматі відпрацьовуються публічний

виступ, процесуальна культура, побудова правової позиції та командна взаємодія.

Мікронавчання (microlearning) подає матеріал короткими блоками (5–10 хвилин) і добре підходить для засвоєння термінології, процедур, алгоритмів і «правил дії». Воно підсилює регулярність навчання й допомагає швидко повторювати ключові елементи.

Адаптивне навчання підлаштовує темп і складність завдань під студента на основі діагностики та прогресу. Такий підхід персоналізує траєкторію навчання й зменшує прогалини, особливо коли група має різний стартовий рівень підготовки.

Синхронна онлайн-модель базується на «живих» заняттях за розкладом (вебінари, робота в кімнатах, дебати). Вона підтримує дисципліну, взаємодію і швидкий зворотний зв'язок, що важливо для формування комунікативних і аргументаційних навичок правника.

Асинхронна LMS-модель дає можливість вчитися у власному темпі через платформу: відеолекції, форуми, тести, письмові завдання. Вона особливо корисна в умовах нестабільного графіка, але потребує продуманої системи контролю та мотивації.

Електронне портфоліо (e-Portfolio) фіксує результати навчання у вигляді добірки робіт: кейсів, документів, рефлексій, відгуків, сертифікатів. Це дозволяє оцінювати прогрес і доводити сформованість компетентностей на основі реальних «артефактів» діяльності.

Гейміфікація та навчальні квести використовують сценарії, місії, бали та рівні для підвищення залученості. У правничій підготовці це може бути квест із пошуку правових помилок у документах або «розслідування» справи з поетапним відкриттям фактів.

МООС/OER-модель інтегрує відкриті онлайн-курси та ресурси (включно з правовими базами й цифровими інструментами) у програму дисципліни. Вона розширює доступ до сучасного контенту, але вимагає педагогічного «каркасу»: відбору, узгодження з результатами навчання та підсумкового оцінювання.

Окреслення педагогічних умов і методичних засобів їх упровадження є необхідним, оскільки саме вони забезпечують керованість і відтворюваність освітніх результатів у ЗВО. Чітко визначені умови (організаційні, психолого-педагогічні, дидактичні) та відповідні інструменти (методи, форми, технології, оцінювання) дають змогу узгодити цілі, зміст і практику навчання, підвищити мотивацію й активність здобувачів, а також забезпечити якість підготовки та реальну результативність освітнього процесу.

Таким чином, в контексті застосування цих моделей, у дистанційній юридичній освіті академічна доброчесність виступає базовою умовою якості підготовки, адже право як професія безпосередньо пов'язане з етикою, відповідальністю та дотриманням норм. За відсутності доброчесності знижується достовірність оцінювання, формується «ілюзія компетентності», що небезпечно для майбутньої практики (помилки в

тлумаченні норм, підготовці документів, аргументації). Тому доброчесність у дистанційному форматі передбачає не лише запобігання списуванню, а й виховання професійної правової культури: поваги до авторського права, коректного цитування, відповідального використання джерел і доказів [1, 3].

Зворотний зв'язок є ключовим механізмом формування компетентностей у дистанційному навчанні, оскільки компенсує дефіцит безпосередньої взаємодії «викладач-студент». Регулярний і змістовний фідбек дозволяє студентам уточнювати логіку правового аналізу, коригувати помилки в юридичному письмі, вдосконалювати аргументацію та розвивати рефлексію. Особливо значущим він є у практикоорієнтованих завданнях (кейси, проекти, моделювання судових дебатів), де важливі не лише «правильні відповіді», а й спосіб міркування та обґрунтування позиції.

Цифрова грамотність визначає можливість повноцінної участі студента в сучасному освітньому та професійному середовищі правника. Вона охоплює навички роботи з правовими базами даних, електронними сервісами держави та судової системи, цифровими інструментами підготовки документів, комунікації й кібербезпеки. За низького рівня цифрової грамотності студенти втрачають доступ до ресурсів, гірше орієнтуються в електронних доказах і процедурах, що знижує якість навчання й їхню готовність до професійної діяльності в умовах цифровізації правової сфери [1, 2].

Саме тому, академічна доброчесність забезпечує надійність і етичність освітніх результатів, зворотний зв'язок підтримує розвиток практичних компетентностей і саморегуляції навчання, а цифрова грамотність є інструментальною основою ефективної дистанційної підготовки та професійної готовності майбутніх правознавців.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, інноваційні моделі дистанційного навчання доводять свою ефективність як ресурс формування професійної компетентності майбутніх правознавців, оскільки забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практикоорієнтованими форматами (кейс-аналіз, симуляції судових процесів, проєктні завдання, цифрові практикуми), розвивають професійне мислення, комунікацію та навички роботи з електронними правовими ресурсами. Умови цифровізації правової сфери й суспільної нестабільності підвищують значущість таких моделей, адже вони сприяють гнучкості навчання, безперервності освітнього процесу та формуванню готовності до роботи в реальних професійних ситуаціях. Водночас результативність дистанційної підготовки залежить від методично продуманого дизайну курсів, педагогічної підтримки, якісного зворотного зв'язку та системи оцінювання компетентностей.

Отже, упровадження інноваційних дистанційних моделей є доцільним напрямом модернізації юридичної освіти, що підвищує конкурентоспроможність випускників і відповідає сучасним потребам правничої практики.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Наливайко О., Калістова О., Поляков Д. Дотримання академічної доброчесності навчальних досягнень здобувачів освіти в процесі дистанційного навчання. *Освітнологічний дискурс*. 2020. № 4 (31). С. 143–167.
2. Олійник В.В. Організаційно-педагогічні основи дистанційної освіти і навчання: Організаційно-педагогічне дослідження. Київ: ЦППО, 2001. 36 с.
3. Підлісний Є. Реалізація педагогічних умов формування правової культури студентів в закладах вищої освіти. *Збірник наукових праць «Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи»*. 2020. Вип. 1(3). Ч. 1. С. 119–126.

REFERENCES

1. Nalyvaiko, O., Kalistova, O., & Poliakov, D. (2020). Dotrymannya akademichnoi dobrochesnosti navchalnykh dosiahnen zdobuvachiv osvity v protsesi dystantsiinoho navchannia [Maintaining academic integrity of students' academic achievements in the distance learning process]. *Osvitlohichnyi dyskurs*. 4(31). S. 143–167 [in Ukrainian]
2. Oliinyk, V. V. (2001). Orhanizatsiino-pedahohichni osnovy dystantsiinoi osvity i navchannia: orhanizatsiino-pedahohichne doslidzhennia [Organizational and pedagogical foundations of distance education and training: Organizational and pedagogical research]. Kyiv: TsIPPO. 36 c. [in Ukrainian]
3. Pidlisnyi, Ye. (2020). Realizatsiia pedahohichnykh umov formuvannia pravovoi kultury studentiv v zakladakh

vyshchoi osvity [Implementation of pedagogical conditions for the formation of legal culture of students in higher education institutions]. *Zbirnyk naukovykh prats «Psykhologo-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly»*. 1(3). S. 119–126 [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПУГАЧ Віталіна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін Вінницького навчально-наукового інституту економіки Західноукраїнського національного університету.

Наукові інтереси: інноваційні моделі дистанційного навчання у формуванні професійної компетентності правознавців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PUHACH Vitalina – Doctor of Sc. (Pedagogical), Associated Professor, Associated Professor of the Chair Law and Humanities Vinnytsia Educational and Scientific Institute of Economics Western Ukrainian National University.

Scientific interests: innovative models of distance learning in the formation of professional competence of legal specialists.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.10.2025 р.

УДК 37.035:355.233.2

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-221-557-563

ХРУЩАК Олександр –

аспірант

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-4687-9038>

e-mail: khrushchak0312@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ

У статті здійснено теоретико-педагогічний аналіз педагогічних засад розвитку свідомості майбутніх офіцерів у системі військової освіти в умовах сучасних соціально-політичних викликів та збройної агресії проти України. Актуальність проблеми зумовлена зростанням вимог до рівня професійної підготовки, моральної зрілості та патріотичної готовності офіцерського корпусу як ключового суб'єкта забезпечення національної безпеки й обороноздатності держави.

Метою статті є обґрунтування педагогічних засад розвитку свідомості майбутніх офіцерів у освітньо-культурному середовищі військового закладу вищої освіти та визначення педагогічних умов ефективності цього процесу. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять положення філософії освіти, аксіологічний, діяльнісний, особистісно орієнтований і системний підходи до виховання особистості, концепції патріотичного та професійного виховання у військових закладах освіти.

У результаті дослідження визначено, що свідомість майбутнього офіцера є інтегрованою особистісною структурою, яка включає когнітивний, емоційно-ціннісний, мотиваційний і поведінковий компоненти та забезпечує формування професійної ідентичності, моральної зрілості й готовності до виконання військового обов'язку. Обґрунтовано роль освітньо-культурного середовища військового закладу вищої освіти як провідного чинника розвитку свідомості, що забезпечує інтеграцію навчальної, виховної та службово-професійної підготовки.

Визначено комплекс педагогічних умов розвитку свідомості майбутніх офіцерів, серед яких інтеграція навчання і виховання, формування системи ціннісних орієнтацій і патріотичної спрямованості, створення розвивального середовища з активною суб'єктною позицією курсантів, особистісно орієнтована взаємодія та рефлексивний супровід освітнього процесу. Зроблено висновок, що реалізація зазначених педагогічних засад сприяє формуванню цілісної особистості офіцера як воїна-громадянина, здатного до відповідальної професійної діяльності та служіння Українській державі.

Ключові слова: свідомість майбутнього офіцера, педагогічні засади, військова освіта, освітньо-культурне середовище, патріотичне виховання.

KHRUSHCHAK Oleksandr –

PhD student

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-4687-9038>

e-mail: khrushchak0312@gmail.com